

ĐỀ THI CHÍNH THỨC VÀO 10
MÔN: NGỮ VĂN – YÊN BÁI NĂM 2025

BIÊN SOẠN: BAN CHUYÊN MÔN LOIGIAIHAY.COM

I. ĐỌC HIỂU (4,0 điểm)

Đọc văn bản sau và thực hiện các yêu cầu:

(Lược trích: Hai cha con ông Tư đã sống ở bìa rừng núi Hòn Hèo được mười năm. Tâm mồ côi mẹ năm lên bốn tuổi. Ông Tư ở vậy, một mình gà trống nuôi con. Ngoài một miếng rẫy con con để trồng mít và hoa màu, ông hầu như không có nguồn thu nhập nào khác. Có chăng là mùa nước lũ, nước tràn về bụng trũng dưới chân núi Hòn Hèo, nước trắng xóa mênh mông mênh mông, cá về đàn đàn lũ lũ, hai cha con cùng đi bắt cá, chuột đồng, cúm nùm.)

Tâm có một bí mật, mà nếu nói ra, thế nào cha nó cũng cho là dở hơi. Tâm mới phát hiện một con chim rất lạ ở sau đồi. Nó đen như chèo bẻo, nhưng lại không phải chèo bẻo. Tiếng hót của nó thật khó tả. Tâm có cảm giác chừng như không phải là tiếng chim. Có một cái gì đó quá thân thuộc ở con chim này, cho dù trước đây Tâm chưa nhìn thấy nó. Và điều đặc biệt là nó có hai con chim non, đang mọc lông, mỏ còn vàng, lúc Tâm trèo lên xem, thấy hai cái miệng há ra, nhìn phát ghét. Phát ghét tức là yêu lắm lắm. Tâm có cảm giác như đứa trẻ mồ côi vừa tìm thấy gia đình. Nó chạy vô nhà lấy một ít lúa, rải dưới gốc cây. Nó sung sướng nhìn chim mẹ sà xuống ăn, rồi bay lên mớm cho hai đứa con. Xong, chim mẹ cất tiếng hót, tiếng hót như không hề là tiếng chim, của một con chim đen như chèo bẻo nhưng không phải chèo bẻo.

Bây giờ mà đốt rẫy, Tâm biết thế nào lửa cũng bén tới cái gia đình bé nhỏ tội nghiệp kia. Nghĩ tới cảnh đó, tự nhiên Tâm buồn đũa. Nó rơm rớm nước mắt. Cha nó càng lấy làm lạ. Nó nhìn cha, nói khấn khoản, “cha, con nhớ mẹ quá ... Cha hứa với con, mai hãy đốt rẫy nghe cha”.

Ông Tư lấy làm lạ. Giữa hai chuyện đốt rẫy và chuyện nó nhớ mẹ, có liên quan gì nhau?

Nhưng dạo này ông đã quen với việc không hiểu nổi con mình, nên ông làm thinh, khe khẽ gật đầu. Ăn cơm xong, Tâm cấp cạp xuống núi. Nó chào ông Tư, “Con đi học đây. Hôm nay nước xuống rồi, cha khỏi chèo ghe đưa con”.

Con đường qua bên kia cánh đồng vẫn còn ngập nhưng Tâm lội được. Nửa tiếng sau nó đã vào lớp. Ngồi trong lớp mà nó cứ nhấp nhòm không yên, mắt nhìn ra cửa sổ về phía đông. Nơi đó là Hòn Hèo hầu như lúc nào cũng có mây phủ. Ở ngọn đồi tiếp giáp chân núi, là rẫy nhà ông Tư, cha nó, mà nơi đây, ngồi trong lớp học nhìn ra cửa sổ nó có thể trông thấy được. Và rồi một làn khói đã len lén vươn lên từ sau rẫy nhà nó. Và Tâm tức thì xin cô giáo cho nghỉ học sớm, nhà có chuyện gấp. Nó chạy như bay về nhà. Lúc đi nửa tiếng mà lúc về chỉ khoảng mười phút.

Lửa lúc này đã bén ngút. Tâm chạy vòng qua đám lửa, lại đầu trên. Ôi thôi, lửa đã tiến rất sát lùm cây có tổ con chim đen, khói nghi ngút ác độc. Tâm leo lên phiến đá để nhìn cho rõ hơn. Chim mẹ đang đập cánh trong tuyệt vọng. Phải làm sao đây? Có đủ thời gian cho nó leo lên ngọn cây, mang cái tổ xuống rồi chạy

ngược trở ra hay không? Nếu Tâm không làm như vậy, chắc con chim mẹ sẽ chết chung với hai con của nó. Khi đó ai sẽ hát cho nó nghe, tiếng hát thân thuộc như một người quen, một người mà nó luôn tiếc nhớ. Rồi Tâm nhắm mắt làm liều. May sao lúc đó thím Hai đang phơi bắp ngoài sân và tự hỏi sao ông Tư năm nay đốt rẫy sớm thế, rồi lại tự hỏi sao thằng con ông làm gì mà chạy vô đám lửa vậy, sao mà liều mình thế không biết. Nhưng thím nghĩ đây đâu phải lúc để hỏi, phải làm cái gì đó chứ. Và thím chạy sang lán nhà ông Tư, dậm cẳng dậm chân. “Bỏ Tư! Vô cứu con mày mau Tư ơi!”.

Khi Tâm mở mắt, nó nhìn thấy thím Hai. Nó mấp máy môi, thím Hai phải cúi xuống thật thấp mới nghe nó nói gì. “Mẹ đâu?”, Tâm nói. Thím Hai mỉm cười, thím nghĩ chắc nó còn mê. Thím chỉ sang giường bên. “Cha con kìa. Cha cũng không sao”. Tâm liếc sang, thấy cha nó chẳng khác gì con cúm nùm nướng, nó cũng chẳng khác gì con cúm nùm nướng. Rồi nước mắt lăn dài, nó lại nói, “còn mẹ đâu?”, thím Hai ngơ ngẩn. Có một điều kì diệu đã xảy ra với ba mẹ con con chim đen. Tâm đã ngã xuống trước khi kịp tới lùm cây, rồi sau đó được ông Tư cõng ra. Nhưng ngay khi ngọn lửa chừng như muốn nuốt sống tổ chim non, một trận mưa cuối mùa ở đâu đó ào xuống, dập tắt đám cháy.

Một mai khi Tâm rời bệnh viện về nhà, nó sẽ lại được nghe tiếng hát con chim đen, trên những tàn tro. Tiếng nói thân quen như từ năm nào năm nào.

(Trích Tiếng hát con chim đen, Trương Tiếp Trương, Đan vịt bơi qua sông, NXB Giáo dục Việt Nam, 2012)

Câu 1. (0,5 điểm) Chỉ ra lời người kể chuyện và lời nhân vật trong đoạn văn: Và thím chạy sang lán nhà ông Tư, dậm cẳng dậm chân. "Bỏ Tư! Vô cứu con mày mau Tư ơi!".

Câu 2. (0,5 điểm) Xác định thành phần biệt lập trong câu văn: Ôi thôi, lửa đã tiến rất sát lùm cây có tổ con chim đen, khói nghi ngút ác độc.

Câu 3. (1,0 điểm) Cho biết tác dụng của ngôi kể được sử dụng trong văn bản.

Câu 4. (1,0 điểm) Vì sao khi biết cha có ý định đốt rẫy, nhân vật Tâm lại nhìn cha, khấn khoản “cha, con nhớ mẹ quá ... Cha hứa với con, mai hãy đốt rẫy nghe cha”?

Câu 5. (1,0 điểm) Rút ra một thông điệp ý nghĩa từ văn bản và lí giải.

II. VIẾT (6,0 điểm)

Câu 1. (2,0 điểm)

Viết đoạn văn nghị luận (khoảng 200 chữ) phân tích một đặc điểm của nhân vật Tâm

Câu 2. (4,0 điểm)

Viết bài văn nghị luận (khoảng 500 chữ) trình bày suy nghĩ về hiện tượng con người thiếu gắn kết với thiên nhiên và đề xuất giải pháp khả thi, thuyết phục để giải quyết vấn đề.

HƯỚNG DẪN GIẢI CHI TIẾT**THỰC HIỆN BỞI BAN CHUYÊN MÔN LOIGIAIHAY.COM**

Phần	Câu	Hướng dẫn giải
I. ĐỌC HIỂU (4,0 điểm)	Câu 1. (0,5 điểm)	Lời người kể chuyện: Và thím chạy sang lán nhà ông Tư, dậm cẳng dậm chân Lời nhân vật: Bớ Tư! Vô cứu con mày mau Tư ơi!
	Câu 2. (0,5 điểm)	Thành phần biệt lập: ôi thôi
	Câu 3. (1,0 điểm)	Ngôi kể thứ 3 Tác dụng: - Giúp người kể dễ dàng miêu tả bao quát sự việc, hành động, diễn biến tâm trạng của nhiều nhân vật. - Tạo sự khách quan cho câu chuyện nhưng vẫn bộc lộ được suy nghĩ, cảm xúc của nhân vật chính (Tâm) một cách sinh động, chân thực. - Tăng tính hấp dẫn và truyền cảm cho câu chuyện.
	Câu 4. (1,0 điểm)	Vì: - Vì Tâm vừa phát hiện một tổ chim lạ với tiếng hót thân thuộc, khiến Tâm liên tưởng tới tình thương của người mẹ đã mất. - Tâm sợ việc đốt rẫy sẽ thiêu cháy tổ chim, mất đi tiếng hót thân quen ấy. - Nhưng vì sợ cha không hiểu được lý do thật sự nên Tâm lấy cớ “nhớ mẹ” để trì hoãn việc đốt rẫy, mong giữ lại sự sống cho tổ chim và tiếng hót mà Tâm quý mến.
	Câu 5. (1,0 điểm)	<i>HS dựa vào văn bản, rút ra thông điệp phù hợp</i> <i>Gợi ý:</i> - Trong cuộc sống, mỗi sự sống đều đáng trân trọng, dù là nhỏ bé nhất. - Tình yêu thương, lòng nhân hậu và sự thấu cảm với muôn loài không chỉ giúp con người sống đẹp hơn mà còn gìn giữ những điều tốt lành, ý nghĩa trong cuộc đời.
PHẦN II. VIẾT (6,0 điểm)	Câu 1. (2,0 điểm)	HS lựa chọn 1 đặc điểm của nhân vật và tiến hành phân tích <i>Gợi ý: Tâm là cậu bé giàu lòng yêu thương, tình cảm sâu sắc</i> 1. Mở đoạn: Giới thiệu chung 2. Thân đoạn:

	- Hoàn cảnh sống của nhân vật Tâm + Mồ côi mẹ từ năm bốn tuổi, sống với cha trong hoàn cảnh khó khăn, nghèo khổ ở vùng rừng núi Hòn Hèo. + Công việc hằng ngày chủ yếu là làm rẫy, bắt cá, bắt chuột để kiếm sống. + Dù thiếu thốn vật chất nhưng Tâm lại là cậu bé có đời sống tâm hồn phong phú, nhạy cảm và giàu tình cảm. - Tâm là cậu bé giàu lòng yêu thương, luôn khao khát được yêu thương: Tâm luôn khắc khoải nhớ mẹ, tình cảm thiêng liêng và da diết ấy luôn hiện diện trong tâm trí Tâm: “Cha, con nhớ mẹ quá...” khi nghĩ đến tổ chim và gia đình bé nhỏ của nó sắp bị đốt cháy. - Tâm dễ xúc động, đồng cảm với những sinh linh bé nhỏ, nhất là với ba mẹ con con chim đen — coi tổ chim như một gia đình nhỏ, là người thân của mình. + Dù bản thân kiệt sức, bất tỉnh, vẫn hỏi “Mẹ đâu?” → thể hiện nỗi khao khát yêu thương và sự cô đơn trong tâm hồn trẻ nhỏ. => Tâm là cậu bé giàu lòng yêu thương, khao khát được yêu thương. - Nghệ thuật: + Tác giả sử dụng ngôn ngữ miêu tả nội tâm tinh tế, chân thực. + Xây dựng tình huống truyện giàu kịch tính (đốt rẫy – tổ chim – trận mưa cuối mùa). + Đan xen giữa hiện thực cuộc sống khắc nghiệt và vẻ đẹp nhân hậu của con người. 3. Kết đoạn: Tổng kết vấn đề nghị luận
Câu 2. (4,0 điểm)	1. Mở bài: Giới thiệu chung 2. Thân bài: - Thực trạng + Ngày nay, nhiều người chỉ chú tâm vào công việc, công nghệ, cuộc sống ảo mà quên đi sự hiện diện và vai trò quan trọng của thiên nhiên. + Không ít người thờ ơ, vô ý thức trong việc bảo vệ thiên nhiên: xả rác bừa bãi, phá rừng, săn bắt động vật hoang dã, gây ô nhiễm môi trường... + Tình trạng đô thị hóa nhanh khiến không gian xanh ngày càng bị thu hẹp, con người sống trong nhà cao tầng, xa rời cây cỏ, sông hồ, đồng ruộng. - Hậu quả: Khi thiên nhiên xanh bị thu hẹp sẽ khiến:

	+ Con người bị ảnh hưởng sức khỏe thể chất và tinh thần, dễ căng thẳng, stress, thiếu nguồn năng lượng tích cực từ thiên nhiên. + Mất đi sự kết nối với cội nguồn và giá trị sống chân thật. - Giải pháp: + Mỗi cá nhân cần nâng cao ý thức bảo vệ và yêu thiên nhiên: hạn chế rác thải nhựa, trồng cây xanh, giữ gìn vệ sinh môi trường xung quanh. + Tăng cường các hoạt động gần gũi với thiên nhiên: đi dã ngoại, trồng vườn, tham gia chiến dịch làm sạch môi trường, bảo vệ động vật hoang dã... + HS lấy dẫn chứng minh họa phù hợp - Liên hệ bản thân 3. Kết bài: Tổng kết vấn đề nghị luận
--	--